

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm. XIV. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

do propriam turpitudinem, si malâ fide matrimonium contraxit, quia agitur de peccato vitando.

2 Nota II. Non tantum si coniux eiectus sit à coniuge, agere potest ad sui restitutionem possessorio iudicio, sed etiam si coniux à coniuge recessit, aut se separavit. Addit glossa hinc verb. *Diuertit. Panorm. num. 9.* Si maritus repulit à se uxorem, sed postea facti pœnitens, eandem revocat, ipsa autem redire non vult, ex eo tempore maritum spoliatum censei, ut agere ipse possit possessorio recuperandæ. Similiter si uxor propriâ temeritate recessit à marito, postea verò pœnitens facti redire vult, sed non recipitur, ex eo tempore ipsa ut spoliata agere potest, teste *gl. in c. Significavit. 1. verb. Materiam. de divorcio. Panorm. in c. Ex conquest. h. t. n. 1. argum. l. Clam. 5. §. ult. ff. De acquir. possess.* Ratio est, quia nulla temeritas aut culpa obest iuri matrimoniali per se loquendo, nisi adulterium, sicut Christus significavit *Math. 5. & 19.* & explicavi *lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 7. n. 7. & 10.* Addit *Panorm. hinc. n. 29.* quòd hoc casu Coniux, v.g. Mulier renitens etiam capi, & ad domum Mariti reduci possit.

3 Nota III. Agenti possessorio recuperandæ, non obstat exceptio defectus proprietatis, tamen si probationes offerantur in continenti paratæ, præterquam si vertatur periculum peccati, ut in casu proposito, quando dicitur matrimonium esse irritum, tunc probationes statim afferendæ recipiuntur, antequam fiat restitutio ad torum coniugalem.

4 Quæres quando censei debent probationes statim paratæ. Resp. Si non longa dilatio petatur, sed consideratâ qualitate causæ intra paucos dies probatio sufficiens promittatur. *Argum. l. Ratum. 13. ff. De solutionibus* ubi dicitur, quòd quamprimum cum spatio quodam temporis accipiendum esse secundum viri prudentis intellectum; & docet *Panorm. hinc n. 6.*

5 Nota IV. Si dubium oriatur de valore consummati matrimonij, & probationes impedimenti dirimentis afferri statim non pos-

sint, Ecclesia per censuram compellit conjugem ad debitum reddendum, sed Coniux si sciat impedimentum dirimens, potius excommunicationem secundum forum externum humiliter sustinere debet, quam ut in copulam fornicariam consentiat.

CAPITVLVM. XIV.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Martham adhuc impuberem Patruus suus Ciuis Senensis filio nondum septennium ætatis habenti desponsare voluit, eamque in domum eiusdem traduci curauit. Cum autem illa ad annos nubiles pervenisset, ratum habere noluit, quod à Patruo actum erat, petens ab Episcopo alteri nubendi licentiam, cum autem Episcopus partes citasset, ipsa Procuratorem misit, per quem petebat possessionem & alias res viro dotis nomine datas sibi restitui, sed pars aduersa restitutionem mulieris fieri sibi postulauit, asserens etiam, quòd per procuratorem agere non posset, sed personaliter in iudicio stare deberet. Episcopus super hac causâ cõsuluit Innoc. III. qui respondit, nullum esse dubium quin mulier quamuis ætate minor, causam matrimonij per procuratorem agere possit, deinde partem alteram quæ mulieris restitutionem petit, super hoc audiendâ non esse, cum nullo juris aut possessionis commodo fuerit priuata, quâdoquidem per solam traductionem, quam nec antecesserunt, nec subsequuta sunt sponsalia, aut legitimus consensus, nullum inter eos obligationis vinculum contractum sit; quare mandat Papa, si ita se res habeat, ut causa, non obstantibus prædictis exceptionibus, appellatione remotâ definatur.

SUMMARIUM.

1. Ad matrimonium & sponsalia contrahenda requiritur proprius & liber contrahentium consensus.

2. Nota

2. Non acquiritur liberi hominis possessio sine aliquo titulo.

3. Rerum sacrarum, publicarum, hominum &c. non tam est possessio cum commodis possessionis, quam mera detentio, si jus possidendi non subsit.

4. In causis spiritualibus minor natu, v. g. non tantum per se stare potest, si pubes sit, in iudicio, sed etiam per procuratorem.

NOTA I. Sponsalia & Matrimonia contrahi non possunt sine proprio eoque libero contrahentium consensu.

2. Nota II. Liberi hominis possessio acquiri non potest absque titulo, per quem jus in eum ac personalis obligatio acquiratur, ut videlicet fiat seruus, coniux, Religiosus. Ita tradit gl. hic verb. Commodo. & sumitur ex l. *Vniuersus*. 30. ff. de acquirend. poss. ubi dicitur, quod locum sacrum possidere non possumus, tamen eum ut priuatum teneamus, sicuti nec hominem liberum; & l. *Cum heredes*. 23. §. ult. ff. eod. si quis finxerit hominem liberum, eum non possidebit; consequenter non potest aliquis petere restitutionem hominis liberi, sed intentionem suam fundare debet in obligatione personali ex præcedente aliquo titulo, ut quia iusto bello captus est, à me emptus, matrimonij vinculo; aut Ordinis professione voluntariâ adstrictus.

3. Corollarium. Quod dici solet possessionem magis in facto consistere, quam in iure, iuxta l. 3. §. *Ex contrario*. ff. eod. & possessionis non multum interesse, iuste quis an iniuste possideat, id dictum ordinariè verum est, sed non in omnibus, quia in quibusdam rebus, videlicet publicis, sacris, hominibus, jura non tribuunt comoda possessionis, sed meram detentionem esse ceusent, si jus possidendi non subsit.

4. Nota III. Qui in iudicio per se stare potest, v. g. Minor natu, si pubes sit, in causis spiritualibus, is potest etiam procuratorem mittere, ut hic, & in c. *ult. de iudic. in 6.*

Quæres si agenti in iudicio petitorio in eadem causa proponatur possessorium recuperandæ, vtrum hæc actio dici debeat, an verò exceptio. Resp. Principaliter esse

actionem per quam petitur restitutio in possessionem, simul autem habere vim exceptionis dilatoriæ, cum differat seu suspendat petitorium. Ita sumitur ex h. c. & tradit *Panorm. n. 8.*

CAPITVLVM XV.

Cùm ad Sedem.

PARAPHRASIS.

Controuersia erat inter Hospitalarios, & Episcopum Cumanensem super Ecclesia & hospitali, illam Innoc. III. commisit alicui Abbati, eâ forma, ut causam quoad petitorium & possessorium auditis omnibus, quæ pars vtraque proponeret, cognoscere & definire debeat. Coram hoc iudice procurator Hospitalariorum comparens petiit dictam Ecclesiam & hospitale vnâ cum possessionibus & pertinentiis suis ab Episcopo restitui hospitalariis, ad quos de iure spectaret, & quia ex antiquo in possessione fuerint. Ex aduerso Procurator Episcopi dixit se hæc nec scire nec credere, sed Episcopum ea, vtpote in sua diocesi posita, rationabiliter tenere. Cùm autem pars vtraque testes ad fundandam actionem suam produxisset, Abbas Episcopum condemnauit ad restitutionem. Postea autem hæc controuersia, viâ appellationis ad Papam delata est, coram quo testes ex parte hospitalariorum producti videbantur probasse, nuntium Episcopi Cruces illis abstulisse, inhabitentem eisdem, ne ad Ecclesiam & hospitale redirent, quamobrem tanquam spoliati restitutionem fieri postulabant, sed ex parte Episcopi responsus est, tamen ostensum esset, nuntium spoliasse hospitalarios, tamen non constare quod id egerit mandato Episcopi, aut quod postea ratum habuerit, sed hospitalariorum procurator replicauit, tamen mandatū probatum non sit, tamen iudicem facili animi sui motu informare potuisse de facta spoliatione, id eoque pro eius sententia tanquam iuste lata præsumendum esse.

His